

เสมา 2 โชว์ตัวอย่าง โรงเรียนวัดกุคำฯ ต้นแบบโรงเรียนขยายโอกาส สร้าง Learner Leader Innovator ด้วยผลประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

นำเสนอเมื่อ : 8 ส.ค. 2568

“กระทรวงศึกษาธิการ” ลงพื้นที่เยี่ยมชมโรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคณาทร) จ.เชียงใหม่
ชมตัวอย่างความสำเร็จ ต้นแบบโรงเรียนขยายโอกาส
ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาและนักเรียนจากการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาปรับใช้ สร้าง
Learner Leader Innovator ด้วยผลประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.
พร้อมย้ำจุดเน้นการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสสู่มาตรฐานใหม่

ผศ.ดร.ลิณธิภรณ์ วริณวัชรโรจน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า
การประเมินคุณภาพภายนอก โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ
สมศ.

นับเป็นกลไกที่สำคัญในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติถึงหน่วยงานที่เล็กที่สุด
คือสถานศึกษาและภายในห้องเรียน ต้องมีการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง
เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ยั่งยืน การประเมินนี้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา
โดยผู้ประเมินจะลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์
“สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี” และ “สิ่งที่สถานศึกษาสามารถพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น” ยกตัวอย่าง
การประเมินเสมือนการส่องกระจก ที่ช่วยให้สถานศึกษาตระหนักรู้ถึงปัญหา
และสามารถมองหาทางออกว่าควรทำอะไรเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขได้บ้าง ด้วยเหตุนี้การประเมินคุณภาพภายนอก
จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคมว่าการศึกษาที่ได้รับ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

บริบทของสถานศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสมีลักษณะคล้ายคลึงกันตรงที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล
หรือชุมชนที่ขาดแคลน เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ
สถานศึกษาเหล่านี้จึงมีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ
และส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
จึงจำเป็นต้องเร่งการประเมินคุณภาพการศึกษาในกลุ่มสถานศึกษาดังกล่าว
ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกจะทำให้สถานศึกษาทราบถึงจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง
ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา
เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้

พร้อมกันนี้ ตนในฐานะรัฐมนตรีที่กำกับ สมศ.
ได้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานในการดำเนินงานด้านการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยให้ สมศ.
ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงคุณภาพ
มุ่งเน้นไปที่การประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล
รวมถึงโรงเรียนขยายโอกาส
เพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไป
ใช้พัฒนาได้จริง

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยาย
โอกาสทั่วประเทศ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาเป็น “ผู้เรียนรู้อย่างมีความสุข” ผู้นำแห่งอนาคต

และนักนวัตกรรม” (Learner, Leader, Innovator) ได้อย่างเป็นรูปธรรม การลงพื้นที่ครั้งนี้เป็นโอกาสสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่า หากสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมทั้งด้านนโยบาย และเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพ เช่น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกและข้อเสนอแนะจาก สมศ. ที่มุ่งเน้นพัฒนา ไม่ใช่ตัดสิน สถานศึกษาที่สามารถพลิกข้อจำกัดให้กลายเป็นโอกาส และสร้างแบบอย่างการเรียนรู้ใหม่ นำพาประเทศชาติไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทยตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กระทรวงศึกษาธิการพร้อมสนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ตลอดจนสนับสนุนการขยายผลแนวปฏิบัติที่ดีจากโรงเรียนต้นแบบอย่างโรงเรียนวัดกุคำฯ ไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ระบบการศึกษาไทยเป็นพื้นที่ของโอกาส และความเท่าเทียม

ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. กล่าวว่า สำหรับแนวทางประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาส และสถานศึกษาอื่นๆ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ. ได้ยึดหลัก “การประเมินเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ” (Quality Improvement) ซึ่งจุดเน้นสำคัญของการประเมินในครั้งนี้ ได้แก่ การลดภาระ เพิ่มคุณภาพ ด้วยการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสนับสนุนกระบวนการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบ จาก Paper-based สู่ Digital-based ลดภาระของสถานศึกษา ลดการจัดเตรียม / ลดจำนวนวันประเมินเพื่อให้สอดคล้องตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา กำหนดรูปแบบการตรวจเยี่ยมแบบผสมผสานหลายวิธี (Hybrid) ทั้ง Virtual Visit และ Onsite Visit ในสถานศึกษาแห่งเดียวกัน ข้อมูลประกอบการประกันคุณภาพภายนอก คือ SAR ปีการศึกษาล่าสุดที่หน่วยงานต้นสังกัดส่งผ่านระบบ Automated QA

กรณีลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สมศ. จะพิจารณา “ร่องรอยหลักฐาน” ผลการดำเนินงานอื่นๆ ของสถานศึกษา “เพิ่มเติมได้” หลักฐานเป็นได้ทั้งรูปแบบเอกสาร หรือรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ไม่ใช่ “ข้อมูลที่ทำขึ้นใหม่” สำหรับรองรับการประเมิน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถทุ่มเทเวลาให้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ และ การประเมินด้วยแนวทาง “กัลยาณมิตร” ที่เน้นความร่วมมือ ความเข้าใจ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประเมินกับสถานศึกษา เน้นการประเมินแบบองค์รวม (Holistic) คำนึงถึงบริบทเฉพาะของสถานศึกษาและผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช้การตัดสินหรือจับผิด แต่เป็นการชี้แนะอย่างสร้างสรรค์ ผลักดันการใช้ผลประเมิน เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน

จากการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. พบตัวอย่างโรงเรียนวัดกุคำ (เมทาวิสิยคุณาทร) จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างโดดเด่น จากการนำนวัตกรรมการเรียนรู้และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. มาปรับใช้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น “Learner, Leader และ Innovator” ได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและศักยภาพก็ตาม โดยขอคนพบจากการประเมินคุณภาพภายนอก โรงเรียนวัดกุคำ (เมทาวิสิยคุณาทร) พบว่า สถานศึกษามีการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกจากครั้งก่อน (ปี พ.ศ. 2564) มาปรับใช้ด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเป็นผู้นำและการเป็นนวัตกรรม ผ่านแนวคิด (Learner, Leader, Innovator) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และโครงการทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น

ด้าน ดร.ประคอง พิโรแสงจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกุคำ (เมทาวิสิยคุณาทร) กล่าวว่า จากการเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ในปี พ.ศ. 2568 นี้ได้เปลี่ยนทัศนคติของครูและนักเรียนจากความกังวลสู่ความเข้าใจ และร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้รับจาก สมศ. ยังช่วยให้สถานศึกษาเห็นความจำเป็นในการเผยแพร่นวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้และร่วมพัฒนา พร้อมทั้งเน้นการพัฒนา Mindset ครูและนักเรียน ให้เห็นคุณค่าการเรียนรู้และดูแลตนเอง ซึ่งทั้งหมดนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างผู้เรียนให้เป็น ผู้เรียนรู้ ผู้นำ และนวัตกรรม (Learner, Leader, Innovator) ผ่านวิธีการปฏิบัติจริง อาทิ การตั้งเป้าหมายรายบุคคล การประเมินกลุ่มเพื่อน การดูแลกันเองตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดทำกระบวนการเรียนรู้แบบ 1 วิถี 4 กิจกรรม ได้แก่ 1.กิจกรรมกลุ่ม 2 มิติ – ฝึกการเรียนรู้ร่วมกันบนวิถีประชาธิปไตยและความเป็นผู้นำ

2.กิจกรรมเล่าเรื่องประเพณีปัญหา – ผูกทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดผ่านข่าวและเหตุการณ์รอบตัว

3.กิจกรรมจิตศึกษา – พัฒนาสติ ปัญญา อารมณ์และความเข้าใจตนเอง 4.

กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการสร้างสรรค์นวัตกรรม -

ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ต่อยอดได้จริงในชีวิต

“แม่จะเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร แต่โรงเรียนวัดกุคำฯ ยังสามารถสร้างผู้เรียนที่มีไอเดียโดดเด่นและพร้อมพัฒนาให้เท่าทันโลกอนาคต โดยเชื่อว่า 65% ของอาชีพในวันนี้จะหายไปในอนาคต

จึงต้องเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิตและความสามารถในการปรับตัว สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ เราไม่ได้มองการประเมินเป็นการตัดสิน แต่เป็นกระบอกสะท้อนที่ช่วยให้เราพัฒนาตัวเองและเด็ก ๆ อย่างแท้จริง”
นายประคอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกุคำฯ กล่าว

โรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคุณาทร) จุ.เชียงใหม่ เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนเด็กนักเรียนและผู้เรียน 239 คน มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 71 คน อัตราส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาเป็นเด็กพื้นที่ร้อยละ 71 เด็กต่างชาติร้อยละ 25 และเด็กชาติพันธุ์ร้อยละ 4

พร้อมรับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบจากหน่วยงานภายนอก ทั้งในด้านการงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และทรัพยากรด้านนวัตกรรมการศึกษา เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของครูและนักเรียน โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง แม้จะมีนักเรียนที่มีไอเดียและความสามารถโดดเด่น แต่ยังคงกลไกสนับสนุนให้การสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกันนี้ โรงเรียนยังเห็นว่าการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ. ในทุก 5 ปี มีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเชิงพัฒนา โดยมี สมศ. ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ประเมินและ “พี่เลี้ยงทางวิชาการ” ที่สามารถให้คำแนะนำ ต่อยอด และร่วมวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม